

in to primerno naznaniti; — c) dovršiti mu dano nalogo ter konečno vrediti, da se bodo odgonci po železnicah vozili, in o tem v poročilu o svojem delovanju deželnemu zboru poročati; — d) ko bi v 7. seji letošnjega zasedanja sklenjene obravnave s ces. kralj. vlado leta 1876 še ne dospele do zaželenega cilja, potrebnost za tretjino zdravil in za vožnjo zdravnikov pri epidemijah in epicootijah iz blagajnične gotovine deželnega zaklada založiti; — e) preiskavati, ali bi ne bilo mogoče, dohodke poslopij, katera so v deželni oskrbi, povekšati; — f) skrbeti za to, da bi stroške odгона prisiljenecv v posilno delavnico plačevala država.

Za obrtnijsko nadaljevalno šolo v Novem mestu se je in sicer za l. 1873/74, 1874/75 in 1875/76 dovolilo 400 gold., katerih dve tretjini se izplačale bodele takoj, ena tretjina pa koncem letošnjega šolskega leta; za leto 1877 pa se je dovolilo 300 gold. podpore, toda s pridržkom, kedar se bodo drugi doneski, kateri bi še bili za obstanek te šole potrebni, od družih pokrili. — Gledé cestnih stavb sploh je deželni odbor dobil pooblastilo, za posamesne ceste dati tudi več nego 1000 gold. podpore, če bode to silno treba. — Prošnje okrajno-cestnih odborov iz Črnomlja, Vipave in Logatca za podporo izročile so se deželnemu odboru v natančno preiskavo in rešitev.

Potrdil se je dalje načrt postave, ki bode nekoliko spremenila §. 92. sedanjega občinskega reda gledé določila o ustrahovalni oblasti deželnega odbora nad občinskimi starejšinci.

Vsled prošnje oskrbnika Tekavčiča in adjunkta Drenika v posilni delalnici je deželni zbor navadne odstotke, katere dobivata od dobička fabrike, počenši od leta 1877 zboljšal za oskrbnika od 1 na 2½ odstotka in za adjunkta od 1 na 2 odstotka. Deželnemu blagajniku Ravnikarju in kontrolorju Žagarju se je po viharni debati dosedanja nagrada začeniši od leta 1877 spremenila v osebno doklado po 200 gold. na leto. Konečno dovolilo se je uradnemu slugi Hoffmann-u za likanje parketov v pisarnah deželnega grada 50 gold. nagrade na leto, dokler opravlja ta izvanredni posel. Vse druge prošnje deželnih uradnikov in služabnikov pa niso bile vslišane, ker bi obtežile blagajnico deželno.

Ozir po svetu.

Palackova svečanost v Pragi.

Ker listu našemu prostora manjka za popolni popis sijajne svečanosti, ki jo je Českí narod 23. aprila napravil dr. Palackemu, „očetu svoje domovine“ na čast; naj vsaj nekoliko poročamo o njej.

Najodličnejši možjé vseh stanov, od najviše aristokracije do prostega meščanstva poveličali so to svečanost; vse je sodelovalo, vse se zedinilo pri tej čestitki, da je bila velečastna in slavna.

Franjo Palacky doživel je priznanje tako za svoje rodoljubno in neutrudno delovanje, kakoršno se v našem času posreči le redko komu. To slavitev poveličevalo pa je češčenje vsega slovanskega svetá z brezštevilnimi čestitkami, v katerih se izrazuje ona slovanska vzajemnost, za katero je Palacky s svojim genijalnim umom in s toliko pridnostjo deloval in katera vkljub vsem političnim nezgodam živí v prsih raznih slovanskih plemen kot nedvomno poroštvo globoko vkošenjene misli o narodni in kulturni združitvi.

Od mnogih sijajnih govorov (govorili so Skreyšovský, grof Klam Martinic, bivši minister Jireček, Zeithammer, Rieger in drugi) pri svečanostnem banketu, pri katerem je bilo nazočih nad 300

odličnih móž, priobčujemo, da se izpozna duh svečanosti, le govora Palackega in Riegerja.

Po izvrstni čestilni napitnici župana-namestnika Otona Zeithammerja, ko se je bilo poleglo viharno ploskanje, je spregovoril Palacky blizo tako-le:

„Gospôda moja! Iz vsega srca se vam zahvaljujem, a hvale, s katero so me obsipali gospodje, nikakor nisem zaslužil. V srci se čutim dolžnega, da se iskreno zahvaljujem za premnoge dokaze prijateljstva in naklonjenosti, katere sem prejel danes ne samo tukaj, temuč tudi od vsega národa. Vam vsem je znano, da si noben govornik ni upal, mene imenovati mojsterskega govornika; govorniškega darú jaz nimam, in se ž njim tudi nočem ponašati. Druzega jaz ne morem storiti, nego izreči svojo srčno zahvalo, tako srčno, da ne more biti srčnejša. Zeló me veseli, da se skazuje meni za moje delo taka posebna pozornost. Naravnost pa moram reči, da se više ceni, nego zaslužim. Vi znate, gospôda moja, da vsak človek ima svoje veselje, svojo „strast“, kakor se navadno pravi. Od mladosti nisem imel jaz druge strasti nego to, da delam za duševno probudo svojega národa in v tem smislu sem delal vse svoje žive dni. Kar sem mogel storiti, sem storil, in nek pregovor pravi: „nepoštenjak je, ki več stori kakor more“. Pri tej priliki, ko mi je dano govoriti cvetu našega naroda, želim svoje prijatelje — a vsi so moji prijatelji kateri delajo na to, da se dvigne naš národ — opozoriti na sledeče, ker je glavna naša potreba: Imamo mnogo rodoljubov, ki se radi ponašajo z rodoljubjem, ki pa ničesa ne storijo na korist narodu in domovini. Naš národ je v veliki nevarnosti, na vseh stranéh obdan s sovražniki, a jaz vendar ne obupam, temveč se nadejam, da se bode naš národ s krepko voljo dobro uprl vsem nasprotstvom. Ni ne dovolj samo govoriti: „jaz hočem“; vsak mora delati, za občno srečo žrtvovati vse, kar more, osobito pa za to, da se ohrani narodnost. Národ naš ima za seboj sijajno preteklost. Husova dôba bila je gotovo slavna; takrat je Českí narod presezel po svoji duševni izobraženosti vse druge narode v Evropi. Zato se je imel zahvaliti Karolu IV., a ne samo njemu, temuč tudi samemu sebi, ker je modro znal posluževati se vseh sredstev za izobraženost. Dandanes moramo pred vsem se izobraževati in kot omikan národ tudi ravnati. To je moja edina oporoča, ki bi jo na smrtni postelji rad zapustil svojemu národu. Naj naša mladina nikar ne misli, da dovolj je, ako pravi, da je domoljubna. Ne, ne! ona mora izobraževati sebe in národ; sicer pa ni tako težko, našega nemškega soseda prehiteti v izobraženosti, kajti nemška kultura ni nedosegljiva, ona ni tako huda. — In ako bodo naši domoljubi z iskreno in pravo izobraženostjo delovali, ni se nam treba ničesa bati za našo narodnost in naš národ; on se bode sam vzdržal, dokler bode hotel. Bog daj, da bi vsi sinovi naši, razširjajoč znanost in izobraženost, vedno brez prenehanja delovali na blagor predrage domovine!“ —

Te prisrčne besede slavnega starčeka so napravile silen vtis na občinstvo, in ni bilo konca ploskanja, ki se je pa iz nova vzbudilo, ko je vstal dr. Rieger in s krepkim glasom izpregovoril, da se danes praznuje lep družinsk praznik „očeta narodovega“, ki se je vdeleževal naših naporov, vspehov in našega upanja. Govornik meni, da ni treba še posebe pozdravljati bratov, ki so od blizo in daleč prišli slaviti Českega Nestorja, ker smo „svoji med svojimi“ kakor domá. Pri tej slavnosti pak britko pogreša se izvrstni govornik Miloslav Hurban, ki je stal vedno na naši strani. Besedo mu je zaprl Magjarski liberalizem. Vendar upa govornik, da se Miloslav Hurban, kakor se bratje njega, tudi on njih v ječi spominja današnji dan. Vsi Slovani se danes

veselé z nami, posebno Rusija, ki je glavna zastopnica slovanstvu. Živel Hurban! Pozdravljati se morajo naši bratje na Jugu, katere vse vroče ljubimo in ki po hudih udarcih osode trpé ter prelivajo kri za dom in pravico. Slava jim! Dalje govori dr. Rieger tako-le: Danes praznujemo veliki god Česke zgodovine. Pravi se, da zgodovina je učiteljica življenja; in za nas je in ima biti taka učiteljica, a nikakor ne samo nerodovitna starina. Dela naših očakov naj nam bodo vzvišen izgled, kaj premore ljubezen do domovine. Še živi Česki národ, ki je z lastno krvjó napisal mnogoteri list zgodovine človeške in mi smo starih Čehov vnuki ter bodemo, ako dá Bog, tudi v prihodnje dodali kak list domači zgodovini. V tem obziru še ni dovršena povest Česke (burno ploskanje), in če danes pevamo „Bývali Čechové“ („Čehi so bili“), jaz pristavim „Čechové budou“ („Čehi še bodo“). Premišljevaje pa sedanjo zgodovino vseh Slovanov moram obžalujoč konstatirati, da dosedaj zgodovina tako mnogobrojnega naroda ni v pravi razmeri z njegovo velikostjo in močjo. Do zdaj še ni izvršil svoje velike naloge v človeštva zgodovini; njegova zgodovina je razkosana in barbarstvo je pogosto zaviralo tek slovanske zgodovine, ter na zapadu so prečili gospodstvaželjni sosede naše napóre z zvi-jačo, rekoč, da nam hoté prinesiti vero in izobraženost. Ni se zato mogel dvigniti slovanski rod, a gotovo se še bode. Česka zgodovina je le predgovor k zgodovini slovanstva, in če je predgovor tako slaven, kakovo bode še le dovršeno delo! (Ploskanje.) Veče bode od predgovora! A da se to zgodi, se mora slovanski narod svojim lastnim duhom povzdigniti do one višine, na kateri stojé najodličnejši narodi svetá. Pri tem napóru mora vladati slôga. Previdnost Božja je vstanovila svetu réd, da narod za národom, po meri svojega izobraženja in svoje prosvete, prednost dobiva pred drugimi národi. Tako prednost morali so Grki odstopiti Rimljanom, v novejšem času Italijani Španjolcem, Francozi Angležem, zdaj jo imajo Nemci, a gotovo pride čas, da jo zadobí tudi národ slovanski in ne bode je tako kmalu zopet izgubil. Slovan ne tlači drugih, on si ne piše na svojo zastavo slaboglasne prislovice: „Sila gré pred pravico“. Nasprotno si bodo Slovani izbrali za svoje geslo besede našega pesnika: „Ako pozoveš Slovana, pokaže se ti človek.“ Mi smo leta 1848 najprvi izrekli načelo ravnopravnosti za vse národe. Tega načela se bodo Slovani vedno krepko držali, in to jim bode med drugimi národi za dolgo dolgo zagotovilo častno mesto. Zaradi teh načel slovanskega národa ni treba proglašati panslavizma kot strašilo, kajti ž njim še le bi prišlo pravo človekoljubje in ona zlata dôba, da bi močnejši spoštoval tudi pravico slabšega. Po tem poti bode slovanstvo, složno delajoč, naproti šlo veliki bodočnosti. Moja zdravica veljá vsem udom ože in širje slovanske rodovine, kateri se ali osobno ali v duhu, vdeležujejo današnje naše svečanosti; ona veljá lepemu svetu in bogatemu plodu, katerega se mi Slovani nadejamo od te ljubezni in čvrste solidarnosti: **veliki bodočnosti Slvanov!** (Dolgotrajno plôskanje.)

Mnogovrstne novice.

* *Banatskih ali golubaških komarjev je zadnje dni preteklega meseca v okolico Temešvara toliko privrelo, da je živina, ki je bila na mestnem pašniku na paši, vsa preplašena pridirjala domu. Kakor Temešvarski časnik piše, so napadli ti komarji več konj, goved in prešičev in jih pomorili. Samo v občini Lieblinški so pomorili 80 konj, v Bučiaškem okraji več sto živine vsake vste, in povsod po cestah se vidi mrhovina po-*

morjene živine. V Temešvaru je zato 24. aprila mestna gosposka oklicala prepoved, da noben gospodar ne sme živine na pašo gnati, pa tudi druge obrambe zoper grozoviti ta mrčes so se učinile. — Ta mala mušica se prikaže mnogokrat v velicih gostih rojih na spodnji Donavi v banatski vojaški granici in v nasproti ležeči Srbiji. Takrat zapusti živina po naravnem nagonu pašnike in beži v vasi in hleve. Ti komarji poiščejo na živinčetu mehke, nježne, gole dela, vsedajo se okoli oči, na gobec, v nosnice in lazijo celó v ušesa, v golt in v sapnik. Vsak vbod (pik) tega komarja vzrokuje pekoč, srbeč in trd boleč otok; mnogo vbodov živino zavaljo velikih oteklin umori. Dogodilo se je že tudi, da so ti komarji majhne otroke pod milim nebom umorili.

* *Zakaj imajo v Švicarskem kantonu Argau tako obilo sadja? — Tam je starodavna navada, ki je vredna, da bi se povsod vpeljala, da vsak ženin na dan poroke mora vsaditi 4 mlada sadna drevesca, na dan krsta vsacega otroka pa 2. — Sem ter tje je tudi pri nas bila nekdanj enaka hvalevredna navada; naj bi se je naša županstva zopet poprijela!*

Jugoslavenška književnost.

Od djela, koja sam napose na sviet izdao, još imam nekolicinu nerazpačanih, podpunih iztisaka, pa to različnih pjesama pod nadpisom „LIRA.“ Ovo djelo u dvie knjige uz književnu zabavu za hrvatski i srbski narod pod naslovom „Časovi“ pruža niz narodnih i novovjekih umotvorina. Izviše su nagradom pridodani riedki spisi, koji se na vjekopis pok. dra. Ljudevita Gaja odnose. Naumiv razpačati ove iztiske, pošlednji put pozivam narod, neka nabavi krasoslovna, zabavna i poučna ova djela. I ovako liepo molim ljubitelje i ljubiteljke naše knjige, navlast one, na koje je moj poziv drugom prigodom bio namienjen, da mi se rado odzovu. Ciena za vse tri knjige, oko 50 tiskanih listova velike, iznosi 2 st., te se neka čas prije šalje meni. Poslije će ohaljena ciena poskočiti. Na pouzeće opremam obznanjena djela poimence znatnim podupiračem naše književnosti, na deset podpunih iztisaka pridajuć po jedan bezplatno. Uzdám se u rodoljubje njihovo, da će primiti ove moje umotvorine narodno-moderne škole. U Zagrebu 1876. Velimir Gaj.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdá.

(Dalje.)

Med tem sta žandarja „baronu“ roki zvezala. Pri starki tega ni bilo treba, in tako odrinemo k županu, kjer pustim oba hudodelnika pod varstvom dveh žandarjev, toda vsakega v drugem prostoru, da se ne moreta razgovarjati; tretjega žandarja in župana pa vzajem seboj v gostilno, kjer preiščem sobo „baronovo“ in vzamem vse seboj, kar se mi je za preiskavo važno ali kaj vredno zdelo. Tudi „baroninjo“ povabim, da bi šla z nami, naročim tri vozove in se odpeljem iz toplic, kjer je to, kar se je zgodilo, spravilo vse, domače in tujce na noge. V prvem vozu se je peljala „gospá“ v drugem mati, v zadnjem pa jaz in „baron“; na vsakem vozu je vrh tega sedel še en žandar, na prvem